

Liturgie:

Votum

Opw 640

Ik hef mijn ogen op naar de bergen

Groet

Gez 167

Machtig God sterke Rots

Gebod

Spreuken 16 : 1-9

Ps 33 : 4-5

Al wat de volken ook bedenken

Jakobus 4 : 13-17

NLB 904 : 1, 3, 5

Beveel gerust uw wegen

Jakobus 4 : 13-17

Afhankelijk en aanhankelijk onder Gods regie

Opw 687, *Heer wijs mij uw weg*

Gebod

Collecte

NLB 416

Ga met God en Hij zal met je zijn

Zegen

Als amen Gez 133:5 (2006)

Aan u ons loflied

Gemeente van onze Heer Jezus,

Onvoorzien

Deo Volente.. als de Heer het wil. Deze uitspraak is direct ontleend aan wat Jakobus schrijft. Als de Heer het wil en wij zijn in leven! Op veel schepen (afb.) zie je deze tekst afgebeeld. Hoe zou dat komen? Waarschijnlijk omdat schippers meer hun afhankelijkheid beseffen, omdat ze in weer en wind en op het water leven!? Blijkbaar voelen ze meer de hand van God als ze geen vaste grond onder de voeten hebben. Ze rekenen met onvoorziene omstandigheden. Het weer kan zomaar omslaan... Het kan gaan stormen in de zomer. Wie had dat voorzien?

Insh'allah lijkt hetzelfde te betekenen, als Allah het wil. Als je googelt op deze uitspraak komt die zelfs nog veel meer voor dan *Deo Volente*. Het is ingeburgerd in onze cultuur. Is dat hetzelfde? Moslims gaan ervan uit dat alles vastligt en geschreven staat (maktub). Niets meer aan te doen. De eigen toekomstwens staat vast als het past in het plan van Allah. Daar klinkt eigen onzekerheid in door en onderwerping. Je hebt geen keus, fatalistisch genoeg. Hoogstens als je iets wenst wat mogelijk toch niet gebeurt. Dat hangt helemaal af van Allah. Maar de vraag is: spreekt hier ook vertrouwen uit?

Hoe staat dat bij jou als christen? Zeg jij regelmatig tegen jezelf: als de Heer het wil en wij leven? Wat zeg jij: 'bij leven en welzijn', 'bij gezondheid', of alleen: 'ik hoop'? Of komt dit niet in je woordenboek voor en koers je alleen op jezelf? Hoe kijk je naar je leven? Vanzelfsprekend... besef je hoe afhankelijk je bent?

Onder een open hemel: afhankelijk en aanhankelijk onder Gods regie

Afhankelijk

Moet je ze nou eens horen praten zegt Jakobus: 'vandaag of morgen reizen we naar die en die stad, en dan blijven we daar een jaar, gaan zaken doen en winst maken'. Blijkbaar telde de eerste christelijke gemeente al vermogende ondernemers die in de internationale handel zaten. Een jaar van huis zijn was voor hen helemaal niet ongewoon. De zakenlieden zijn zelfverzekerd. Vandaag of morgen laat zien dat ze zelf het gunstige tijdstip kiezen. Ze stippelen de route uit naar plaatsen waar te handelen valt. Dag van vertrek, reisroutes, zakelijke afspraken, winstverwachting. Alles staat vast. En *ze bepalen alles zelf*.

Jullie doen alsof jullie zelf alles in de hand hebben. Heer en meester over alles, inclusief jullie levensduur. Vooronderstelling is dat je allemaal het komende jaar nog in leven bent. Daar gaan jullie vanuit. Maar wie zegt dat, wie bepaalt dat? roept Jakobus. Dat weet je helemaal niet. Je bent niet Meester van je eigen leven.

Als de Heer het wil en als wij leven. Daarvan zijn twee voorwaarden gemaakt: als de Heer het goedvindt én als we nog in leven zijn. Maar Jakobus bedoelt slechts één: als de Heer wil dat wij leven. Dat ons leven er alleen is, omdat God het wil. We leven in zijn wereld. We ademen op zijn stem. *De wil van God draagt heel het leven, inclusief alles wat wij ondernemen.*

Jakobus vergelijkt ons leven met een damp of een ochtendnevel. Precies het woord dat ook de Prediker gebruikt: ijl... lucht (*hevel*). En dat komt overeen met wat de dichter van Psalm 39 zegt: herinner ons eraan dat het leven vluchtig is.

*Geef mij weet van mijn einde, HEER
Van de maat van mijn levensdagen,
Laat mij weten hoe vergankelijk ik ben
U maakte mijn dagen een handbreed lang
Mijn levensduur is als niets in uw ogen
Niet meer dan lucht is het bestaan van een mens.*

Dat roept het beeld op van een nevel die s morgens nog hangt, maar in de loop van de dag verdwijnt. . De damp die op een zomermorgen over het veld hangt (afb.). Als je smorgens vroeg door de polder rijdt en de mist over de akkers ziet. Wat een prachtig gezicht. De nevel kan zomaar komen opzetten maar even plotseling verschijnen als verdwijnen. Als de opkomende zon erover schijnt. Wat is die vluchtig. Fragiel, weinig duurzaam, voorbijgaand. Zo is het mensenleven ook, het kan in een mum van tijd voorbij zijn. Prachtig is ons leven, maar het kan ook zomaar over zijn. Als de zon feller wordt, de wind opsteekt, is die mist plotsklaps verdwenen. En zomaar weg!

Het leven is gegeven. Daar gaan wij helemaal niet over. Het leven is niet ons persoonlijk bezit. Daar is het Jakobus om te doen is. Plannen maken en planning, daar is niets mis mee. Maar wel als je niet rekent met God. Wanneer je niets telt als geschenk van God. Dat is zijn moeite met die zakenlieden. Ze erkennen God niet als Heer en Meester in de praktijk van alle dag. Terwijl Hij heel de wereld draagt, heel je persoonlijk leven, alles wat je denkt en doet of handelt.

Elke nieuwe dag die je inplant, krijg je niet door jouw planmatigheid, door jouw wetmatigheid, jouw rechtmatigheid, maar dankzij Gods goedheid. Het bestaan van iedere dag en elke morgen is evengoed deel van afhankelijkheid van God als je leven zelf. Wij zijn afhankelijk van zoveel factoren waar wij geen enkele invloed op kunnen uitoefenen. Wij zijn diep afhankelijk van God zelf. *Ons leven hangt voor de Schepper iedere dag aan een zijden draad* (afb). Schrijf het boven je leven. Je bent veilig als God je bewaart. En zelfs in de dood kan Hij je leven sparen

Aanhankelijk

Luister nog eens naar die business men: we gaan naar die en die stad, wij blijven een jaar, we zullen handeldrijven, en geld verdienen (makin' money). Winstmakend: bezig zijn dat is de bedoeling. Wat kan daar mis mee zijn? Zaken doen en geld verdienen, daar heeft Jakobus geen moeite mee. Maar wel als dat je enige oogmerk is: winst! Wanneer het een mentaliteit is die zelfgenoegzaam klinkt. Jij denkt alles in je te hebben om het tot een succes te maken. Maar als je alleen maar gaat voor je eigen succes! Is dat alles? Is dat je doel om voor te leven? Ben je daarvoor op aarde gezet? Is dat het enige dat telt? Bang om te verliezen!?

Jakobus stelt het compleet anders voor. Winst maken is voor hem een bijvoegmerk. Dat is niet het hoofddoel. God zelf is het hoofddoel. Het bezwaar dat Jakobus heeft tegen deze zakenmentaliteit is dat ze in hun planning en winstprognoses met alles rekenen. Alles is doorberekend en berekenend. Alles is ingecalculeerd. Behalve God zelf. Ze houden God buiten hun plannen. En gaan alleen bij zichzelf te rade. Dat corrigeert Jakobus. Het is pas winstgevend als je het volgende beseft. *Niet waarvoor leef je (winnen), maar voor Wie leef je! Je mag bij God ook verliezen als het niet lukt.*

Een vader waardeert het als zijn kinderen hem in hun alledaagse plannen betrekken. Hoeveel te meer God de Vader. Vertel Hem wat je voornemens zijn, zeg Hem wat je van plan bent. Hoe vindt een vader het wanneer zijn kinderen hem buiten hun leven houden. Als ze volstrekt hun eigen gang gaan, hun leven voor hem verzwijgen of hem zelfs negeren?

God leren betrekken in alle dingen. Dat is je leven met Hem doorspreken. Als je dat doet, dan hang je aan Hem. *Aanhankelijk leven = in levende relatie met God leven.* Dat is iets anders dan je plannen uitstippelen en daarna Deo Volente (zo de Heer wil) als vroom etiket eraan vastplakken. Dat kan heel vroom lijken: zo de Heer wil, terwijl je in de praktijk tegen zijn wil ingaat; of misstanden laat bestaan. Als God het wil... dat is meteen de kritische noot, of je plan overeenkomstig Gods wil is. Anders doe je precies wat je zelf wilt en gaat ervanuit dat het ook Gods wil is. Maar dat is het tegendeel van wat Jakobus bedoelt. Het gaat hem erom dat je optrekt met God en Hem vanaf het eerste begin in je plannen betreft en met Hem bespreekt. Beginnen met God en daarna de wegen naar Hem toe open houden. Naar Gods plannen vragen en jezelf aanbieden om zijn doelen te bereiken.

Je merkt dat ook aan Jakobus; hij vult niet alles in. *Bewust laat hij het open: als de Heer het goedvindt, blijven we leven, en kunnen we dit of dat doen.* Wat je precies allemaal gaat doen, wordt open gelaten. Natuurlijk mag je plannen en je route uitstippelen. Dat is ook je verantwoordelijkheid. Maar houd je agenda open voor God. Laat ruimte voor wat Hij het komende jaar met jou wil. Een mens maakt allerlei plannen, wat wordt uitgevoerd, is het plan van de HEER (Spr 19:21). Een mens stippelt zijn weg uit, maar God geeft richting aan zijn voetstappen.

Bescheiden

U gaat ervanuit dat u oud wordt... Wij ook! Zo klinkt een reclamespot van verzekeringen. Dan sla je een extreem hoge toon aan! Dat is tenslotte wat Jakobus tegenstaat. Hij ergert zich aan een zelfgenoegzame houding. Mensen die opscheppen en het zo goed met zichzelf hebben getroffen. De Grieken hadden daar een vaste uitdrukking voor: *υβρις* (Hubris afb.). Zo noemden ze het wanneer mensen deden alsof zij vrijuit konden beschikken over hun eigen leven. Dat heette het tarten van het lot of uitdagen van de goden. Verschrikkelijke zelfoverschatting. Volkomen ongepast. En dat betekende de goden verzoeken of vragen om problemen. Volgens de psychiater Esther van Fenema is dat een van de hoofdzonden waar wij in het Westen aan lijden: overmoed of hoogmoed. In feite oorsprongszonde! Doen alsof we goden zijn die alles zelf bepalen.

The future is whatever you make it.. De toekomst is wat jij ervan maakt.. In feite doe je dat wanneer je alleen maar spreekt over wat je denkt te gaan doen en tot stand gaat brengen. Of in stand wilt houden. Wij moeten dit en wij willen dat, wij gaan het komende jaar dit en wij gaan dat. Waar willen we zijn over 5 jaar. Dat gaan we bereiken in 10 jaar. Pronken met een ingebeelde onafhankelijkheid en een zelfredzaamheid. Dikdoen, interessant doen, arrogant je beroemen op je eigen posities. Snoeven of pochen.

Nee, niet de handel is verkeerd. Een businessplan ook niet. Een strategisch plan ook niets mis mee. Niet de planning als zodanig is verkeerd. Plannen maken is goed, alleen is de vraag hoe je dat doet? Door jezelf erop beroemen. Dat is een verkeerd soort zelfverzekerdheid. Roemen in jezelf. Eigen roem stinkt. Dit soort trots wordt het al snel, als God in het verhaal helemaal niet voorkomt. Maar *als je God daadwerkelijk in je plannen betreft, word je gaandeweg bescheiden*. Wees bescheiden anders ga je vroeg of laat de mist in. En als je de toekomst niet open houdt, kun je tegenslagen ook niet plaatsen en verdragen.

Het is overigens beslist niet zo dat je alle gebeurtenissen die je overkomen linea recta op Gods wil zijn terug te voeren. Het gebeurt, dus God wil het precies zo (Allah beschikt). Het gaat niet buiten Gods wil om, maar dat betekent niet dat God het altijd met alles eens is. Vanouds is onderscheid gemaakt tussen Gods wil en Gods weg. Dan reken je ook met kwade gebeurtenissen die niet uit God zelf voortkomen. Maar die wel je levenspad kunnen doorkruisen. En waar je je moeite met je lot ook mag uitspreken. Of Gods verborgen wil en geopenbaarde wil..

Jakobus eindigt met een spreuk: 'Als iemand weet hoe het hoort, maar er niet naar handelt, dan zondigt hij'. Met goed doen, is hier ongetwijfeld bedoeld: je leven openhouden naar God toe, voluit rekenen met de levende God. Dat is iets moois, het siert een mensenleven. De mensen die Jakobus aanspreekt weten hoe het hoort. Ze weten dat je er goed aan doet, om God bij al je ondernemingen te betrekken. Netzo goed als u en ik. Dat de Heer het niet neemt, wanneer Hij buiten ons leven gehouden wordt. Ze weten hoe het moet, maar ze doen het niet goed. Ze laten het na. Dat heet nalatigheid.

Leef vanuit de wijsheid dat je de toekomst open houdt, dan zal God richting geven bij alles wat je doet. Dan draait het niet allemaal om jezelf, maar om God. Als de Heer van je leven centraal staat bij alles wat je doet, komt ook ruimte voor je eigen initiatief. *Hoe afhankelijker van God je bent, des te zelfstandiger je wordt*. Maar dat staat haaks op wij moeten dit en wij eisen dat (schreeuwersmentaliteit). Alles leer je voor God te doen en met God doen. Dat is de boodschap van: ga met God en Hij zal met je zijn. Jou nabij op al je wegen.

Deze levenskunst is een kunst apart die Gods Geest je wil leren. Erken je afhankelijkheid, je onwetendheid, je kwetsbaarheid, je tijdelijkheid. Eigenlijk is dat een ABC. *Afhankelijk (aanhankelijk), Betrokken, en Conform...* overeenkomstig Gods wil. Zoek je vrijheid in Gods hand. Hij alleen heeft de vrije hand. Dat heeft iets eenvoudigs en onbekommerds. Houd je leven open naar God toe.